

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V2

FEBRUARIE/MAART 2010

PUNTE: 80

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 24 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Lees die volgende instruksies/opdragte noukeurig deur voordat jy die vraestel beantwoord.
2. Moenie probeer om die hele vraestel deur te lees nie. Raadpleeg die inhoudsopgawe op die volgende bladsy en merk die vraagnommers van die letterkundetekste wat jy in die klas behandel het. Lees daarna die vrae oor die tekste wat jy gedoen het en kies die tipe vraag wat jy wil doen.
3. Die vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A: Gedigte (30)
AFDELING B: Prosa (25)
AFDELING C: Drama (25)
4. Voer die opdragte aan die begin van elke afdeling noukeurig uit.
5. Beantwoord VYF vrae in totaal: DRIE uit AFDELING A, EEN uit AFDELING B en EEN uit AFDELING C. Gebruik die kontrolelys op bladsy 4 om jou met jou keuses te help.
6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
7. Beantwoord ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
8. Voorgestelde tydsindeling:

AFDELING A: ongeveer 40 minute
AFDELING B: ongeveer 55 minute
AFDELING C: ongeveer 55 minute
9. Skryf netjies en leesbaar.

INHOUDSOPGAWE

Hierdie bladsy sal jou help met die keuse van vrae sonder dat dit nodig is om die hele vraestel deur te lees.

AFDELING A: GEDIGTE		
Voorgeskrewe gedigte: Beantwoord ENIGE TWEE vrae.		
VRAAGNOMMER	VRAAG	PUNTE
1 Onderwyser	Opstelvraag	10 punte
OF		
2 Voor 'n onbekende môre	Kontekstuele vraag	10 punte
OF		
3 Herinneringe	Kontekstuele vraag	10 punte
OF		
4 Versagtende omstandighede	Kontekstuele vraag	10 punte
EN		
Ongesiene gedig: Beantwoord EEN vraag.		
5 Om te dink	Kontekstuele vraag	10 punte
OF		
6 Om te dink	Opstelvraag	10 punte
AFDELING B: ROMAN		
Beantwoord EEN vraag.		
7 Die kwart-voor-sewe-lelie	Opstelvraag	25 punte
OF		
8 Die kwart-voor-sewe-lelie	Kontekstuele vraag	25 punte
OF		
9 Manaka Plek van die Horings	Opstelvraag	25 punte
OF		
10 Manaka Plek van die Horings	Kontekstuele vraag	25 punte
OF		
11 Vatmaar	Opstelvraag	25 punte
OF		
12 Vatmaar	Kontekstuele vraag	25 punte
AFDELING C: DRAMA		
Beantwoord EEN vraag.		
13 Krismis van Map Jacobs	Opstelvraag	25 punte
OF		
14 Krismis van Map Jacobs	Kontekstuele vraag	25 punte
OF		
15 Mis	Opstelvraag	25 punte
OF		
16 Mis	Kontekstuele vraag	25 punte

LET WEL: Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG uit AFDELING B en C.

KONTROLELYS

Gebruik die onderstaande kontrolelys om te kontroleer of jy al die nodige vrae beantwoord het.

AFDELING	VRAAG-NOMMER	GETAL VRAE WAT BEANTWOORD MOET WORD	MERK ✓
A: Gedigte (Voorgeskrewe Gedigte)	1 – 4	2	
A: Gedigte (Ongesiene Gedig)	5 – 6	1	
B: Roman (Opstel- of kontekstuele vraag)	7 – 12	1	
C: Drama (Opstel- of kontekstuele vraag)	13 – 16	1	
LET WEL: Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG uit AFDELING B en C.			

AFDELING A: GEDIGTE**VOORGESKREWE GEDIGTE****Beantwoord ENIGE TWEE vrae.****VRAAG 1: OPSTELVRAAG**

Lees die onderstaande gedig en beantwoord dan die vrae wat volg.

Onderwyser – Antjie Krog

- 1 Jy staan voor ons in die klas
- 2 By jou tafel, by jou moedertaal
- 3 By jou boeke, jou hoedjie en jou tas
- 4 Jy staan voor ons soos 'n klein Jericho
- 5 En al het jy mure om jou gebou
- 6 Dra jy tande van silwer en goud
- 7 En al het jy wagters in al jou torings
- 8 Bly daar 'n Ragab in jou

- 9 Tog bly jy sterk,
- 10 Al trek ons elke dag óm jou
- 11 Met die ark van die jeug op ons skouers,
- 12 Met trompette van ligsinnigheid voor ons monde

- 13 Tog bly jy werk,
- 14 Al krummel jou mure op die sewende dag
- 15 Al val jy vooroor op die aarde
- 16 Jy sal nie kla oor jou lot
- 17 Want Malherbe is jou here en
- 18 Totius jou god

[Uit: *Dogter van Jefta*, 1970]

Hierdie gedig handel oor spanningsvolle klaskamersituasies wat tussen 'n onderwyser en leerders afspeel.

Skryf 'n opstel van 250 – 300 woorde waarin jy bespreek hoe hierdie spanning uitgebeeld word deur na die volgende te verwys:

- Hoe die onderwyser se uiterlike deur middel van woorde geskets word
- Die gebruik van voornaamwoorde
- Die gebruik van herhalings
- Die ingesteldheid van die leerders
- Die deurlopende Bybelse metafore

[10]**OF**

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die onderstaande gedig en beantwoord dan die vrae wat volg.

Voor 'n onbekende môre – Mathews Phosa

Boys and girls are back

- 1 Wees beskeie in julle oorwinning:
- 2 dit is julle kans
- 3 om te maak of te breek
- 4 Kies julle kant:
- 5 jy kan nie alles wees
- 6 vir vis én vark nie.
- 7 Groei saam in die gees,
- 8 help droom 'n visie.
- 9 Swoeg is die toekomssaad.
- 10 En julle wat juisself leiers noem,
- 11 maak toe julle monde
- 12 en open julle ore.
- 13 Voorwaarts –
- 14 sonder vrees of valsheid!

[Uit: *Deur die oog van 'n naald*, 1996]

- 2.1 Verklaar die titel van die gedig. (1)
- 2.2 Na wie verwys “*Boys and girls*” in die subtitel? (1)
- 2.3 Van watter oorwinning is daar in reël 1 sprake? (1)
- 2.4 Die uitdrukking “maak of breek” word in reël 3 gewysig. (1)
Verduidelik die funksie van die wysiging.
- 2.5 Wat is die funksie van die dubbelpunt aan die einde van reël 4? (1)
- 2.6 “Kies julle kant” (reël 4). (1)
Wat bedoel die spreker met dié frase?
- 2.7 Met watter ander woord in strofe 3 kontrasteer “swoeg” (reël 9)? (1)
- 2.8 Verduidelik die metafoor in reël 9. (1)
- 2.9 Sê in jou eie woorde watter raad in strofe 4 direk aan die leiers gegee word? (1)
- 2.10 Noem 'n verstegniese middel waardeur die slotstrofe uitgehef word. (1)

[10]

OF

VRAAG 3: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die onderstaande gedig en beantwoord dan die vrae wat volg.

Herinneringe – Koos du Plessis

- 1 Jou beeld is 'n verflenterde foto
 2 in 'n skewe, versplinterde raam
 3 en 'n sestal geskommelde letters
 4 spel jou tweelettergrepige naam.
- 5 Jou woorde is dor manuskripte
 6 vir die motte bewaar op die rak
 7 en ons dae 'n kralesnoer syfers
 8 op 'n outydse muuralmanak.
- 9 Jou oë was die kleur van die aarde,
 10 van saffier, van smarag of agaat,
 11 en jou stem 'n ontwykende deuntjie
 12 gevange in 'n stukkende plaat.
- 13 vergete is die lag in jou oë
 14 of die tranespoor oor jou wang,
 15 maar soms in die nanag onthou ek
 16 hoe diep ek na jou kon verlang.
- 17 Want wat ek vir altyd wou vashou,
 18 het die tyd uit my hande laat gly
 19 en wat ek so graag wou vergeet het,
 20 is vir ewig gebalsem in my.

[Uit: *Om jou verlaas te groet*, 1965]

- 3.1 Na wie verwys “Jou” in reël 1? (1)
- 3.2 Gee 'n bewys uit reël 1 – 3 dat die herinneringe onvolledig is. (1)
- 3.3 Dui die tydsprogressie vanaf strofe 1 tot strofe 3 aan. (1)
- 3.4 Wat noem ons 'n strofe wat uit vier reëls bestaan? (1)
- 3.5 Noem die rymskema en sê wat die funksie daarvan is. (2)
- 3.6 Alhoewel die spreker se herinneringe volgens strofe 3 nie meer so duidelik is nie, is die aangesprokene tog baie belangrik.
 Motiveer hierdie stelling. (1)
- 3.7 In strofe 4 is daar voorbeelde van kontras.
 Gee EEN voorbeeld van kontras. (2)
- 3.8 Wat word bedoel met die woord “gebalsem” in die slotstrofe? (1)

[10]

OF

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die onderstaande gedig en beantwoord dan die vrae wat volg.

Versagtende omstandighede – Peter Snyders

1 Oe Here, ek hoor dis so wonnerlik
2 innie hiemel,
3 maa Here, vergiewe,
4 die hiemel issie my soort liewe,
5 ek hou van sing en harpmusiek
6 maa ek sal lugsiek kry as ek moet vlieg.

7 En Here, dit sal hel vi my wies
8 om met niks-doen myself elke dag te vervies;
9 en sover dit die goudstrate
10 en pearly gates betref,
11 wat baat dit?
12 Klip en teer is veels meer werd.

13 Maa Here, hou my baas asseblief tog daa
14 want waa hy nie kan exploit nie
15 is hy tog te naar;
16 en hou hom dop want sonner om te aarsel
17 sal hy stilletjies, agteraf, die engeltjies martel.

18 Ja, Here, ekket my foutjies oek
19 en waar amil perfek is
20 sal ek heeldag vloek,
21 want volle perfection en contentment
22 sal my torture tot binne-in my fonnement.

23 En dan boenop hoor ek
24 seks is yt –
25 soe stuur my aire hel toe
26 of waar ek my talent kan gebryk.
27 En as ek te goed is
28 om gebraai te word
29 laat my liefste trug kom, Lord

30 as kunstenaar na 'n land
31 in 'n historiese tyd –
32 soes Suid-Afrika,
33 waar ek kan teer
34 op 'n tesamebeleid.

35 En tussen die revolutions
36 (hou my aanie underdog se kant)
37 sorg dat ek by Florrie
38 (vroeër mevrou Soetwater)
39 voorit te laat is, beland.

40 Laat my dan liewer hier
41 oppie aarde ly
42 as om vir iewag in u
43 grafstienhiemel te bly.

[Uit: 'n Waarskynlike mens, 1992]

- 4.1 Lees weer die titel.
Onder watter omstandighede sal 'n mens gewoonlik hierdie woorde gebruik? (1)
- 4.2 Die gedig is in Kaapse Afrikaans geskryf.
Noem die funksie van hierdie taalgebruik. (1)
- 4.3 Identifiseer die stylfiguur as reël 2 met reël 7 vergelyk word. (1)
- 4.4 Verduidelik in jou eie woorde waarom klip en teer vir die spreker meer werd is as goudstrate. (1)
- 4.5 In reël 18 word die woord “foutjies” gebruik.
Dui die funksie van die verkleining aan. (1)
- 4.6 Lees weer reël 27 – 29.
Waarvoor, volgens dié reëls, wens die spreker? (1)
- 4.7 Waarop sinspeel die spreker in reël 30 – 34? (2)
- 4.8 Dui die funksie van die aandagstreep in reël 31 aan. (1)
- 4.9 Verduidelik die ironie in die slotstrofe. (1)
- [10]**

EN

ONGESIENE GEDIG (VERPLIGTEND)**Beantwoord VRAAG 5 OF VRAAG 6.****VRAAG 5: KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die onderstaande gedig en beantwoord dan die vrae wat volg.

Om te dink – Henning Pieterse

- 1 dat donkies dom diere is
- 2 heet dwase dikwels so
- 3 hoëlui doop hul donkies esels
- 4 wat darem deur kruising
- 5 pronk met perdebloed

- 6 as langoor dan vir Jesus
- 7 in Jerusalem presies kon
- 8 dra
- 9 waar God hom
- 10 vra
- 11 moet man en muis mos hulde bring:
- 12 o, die donkie is 'n wonderlike ding!

[Opgeneem in: *Woordreise*, Nasou 2004]

- 5.1 Gee 'n voorbeeld van alliterasie uit strofe 1. (1)
- 5.2 Is daar, volgens strofe 1, 'n verskil tussen “donkies” en “esels”?
Motiveer jou antwoord. (2)
- 5.3 Watter ironie is opgesluit in die esels se “pronk met perdebloed”? (2)
- 5.4 Wat is die funksie van die alleenplasing in reël 8 en 10? (2)
- 5.5 Verklaar “man en muis” en “hulde bring” in reël 11. (2)
- 5.6 Intertekstualiteit kom in die slotreël voor.
Waaruit word daar in hierdie reël van die gedig aangehaal? (1)

[10]**OF**

VRAAG 6: OPSTELVRAAG

Lees die onderstaande gedig en beantwoord dan die vrae wat volg.

Om te dink – Henning Pieterse

1 dat donkies dom diere is
2 heet dwase dikwels so
3 hoëlui doop hul donkies esels
4 wat darem deur kruising
5 pronk met perdebloed

6 as langoor dan vir Jesus
7 in Jerusalem presies kon
8 dra
9 waar God hom
10 vra
11 moet man en muis mos hulde bring:
12 o, die donkie is 'n wonderlike ding!

[Opgeneem in: *Woordreise*, Nasou 2004]

Die gedig dwing die leser om anders te dink oor die rol van die donkie.

Bespreek in 'n opstel van 250 – 300 woorde hoe hierdie boodskap oorgedra word deur na die volgende te verwys:

- Verkeerde opvatting oor donkies
- Gebruik van alliterasie
- Idiomatiese taalgebruik
- Intertekstualiteit
- Opvatting oor donkies in 'n nuwe perspektief

[10]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: ROMAN

Beantwoord EEN vraag.

LET WEL: Beantwoord EEN vraag oor die ROMAN wat julle in die klas behandel het.

VRAAG 7: OPSTELVRAAG***DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – Eleanor Baker***

Voor Iris se ontmoeting met Peter het sy verskeie fantasiekarakters geskep om die werklikheid te ontvlug. Na haar ontmoeting met Peter is die werklikheid vir haar interessanter, verdwyn haar fantasiekarakters en ontwikkel sy ook as karakter.

Skryf 'n opstel van 400 – 450 woorde oor die stelling en verwys in jou antwoord na die volgende aspekte:

- Die redes waarom Iris 'n fantasiewêreld skep.
- Verskeie fantasiekarakters soos:
 - Richard
 - Eduard
 - Greta en Peter
- Peter wat deel van die werklikheid is.
- Jou mening of Iris as karakter ontwikkel het.

[25]**OF****VRAAG 8: KONTEKSTUELE VRAAG*****DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – Eleanor Baker***

Lees die uittreksel op die volgende bladsy aandagtig deur en beantwoord dan die vrae daarna.

1 Hy het breed geglimlag en ek moes toegee, hy het baie goeie tande
 2 gehad. "My suster is ook Iris."
 3 "Daar het jy dit dan," het ek voldaan gesê. "En waar is jou taxi?"
 4 Hy het sy hand geswaai in die rigting van 'n ry geparkeerde geel
 5 taxi's. "Dis my etensuur."
 6 "Is dit al so laat?" Ek het na my horlosie geloer. "Sowaar. Jy sien, my
 7 ouma het haar eie spesiale Engel gehad en ek het die gevoel die
 8 man is nou by my. Saamgevlieg, blykbaar."
 9 Billy het sy oë gerol. "Uh-huh."
 10 "Dis dié dat ek seker nie so versigtig is soos ek behoort te wees nie.
 11 Ek reken die Engel sal my pootjie of so iets as ek te ver gaan."
 12 Hy het sy kop geskud en die plastiekbekertjie tussen sy groot hande
 13 verfrommel.
 14 "Mense luister nooit regtig na my nie. Veral nie my familie nie."
 15 "Is dit so?"
 16 "En dan is daar my naam. Iris. In die mitologie het dit 'n paar
 17 verskillende betekenisse gehad. Dienares van die hoëre gode is een.
 18 Of godin van die reënboog. Ek glo nie eintlik die laaste een nie, maar
 19 die eerste een is wel van toepassing. Ek is gedurig besig om ander
 20 mense te bedien. Maar dan is daar ook die blom. Het julle ook irissee
 21 in julle tuine?"
 22 "Uh-huh," het hy weer gesê en 'n sigaret uit sy baadjiesak geskud. Hy
 23 was kennelik nie verwant aan die bestuurder wat my en Joe by die
 24 park afgelaai het nie.
 25 "Hulle blom net een keer per jaar," het ek hom herinner.
 26 "En dis miskien ook een van die redes waarom ek nie altyd nee sê as
 27 ek dit behoort te doen nie. Ek glo al sedert my skooldae dat ek, soos
 28 my botaniese naamgenoot, die een of ander tyd moet blom en dat ek
 29 dus te alle tye gereed moet wees en nooit 'n nuwe aanbod van die
 30 hand mag wys of 'n potensieel opwindende situasie onbenut mag laat
 31 nie. Verstaan jy dit?"
 32 "Hel," het hy gesê. "My suster het nog nooit aan hierdie goed gedink
 33 nie. Iris is haar naam. Dis al. Toeval, dis wat dit is. My ander suster is
 34 Daisy."
 35 Ek het dankbaar aan die skroeiend warm koffie gesluk. "En is sy soos
 36 'n daisy?"
 37 Onthuts het hy die verkraakte koppie met 'n netjiese onderarmse gooi
 38 in die asblik laat val. "Hoe's 'n daisy?"
 39 "Fladderend, lig op die voete, koppie na die son."

- 8.1 Waarom dink jy merk Iris juis Billy se "goeie tande" (reël 1) op? (1)
- 8.2 Uit die aangehaalde uittreksel is dit duidelik dat Iris in 'n fantasiewêreld leef.
 Bewys die stelling deur 'n frase uit die uittreksel neer te skryf. (1)
- 8.3 Watter uiterlike handeling van Billy dui daarop dat hy nie vir Iris glo nie? (1)
- 8.4 Watter persepsie het Iris volgens reël 11 van die Engel? (1)
- 8.5 Gee 'n rede waarom 'n mens kan sê dat Billy vir Iris ook as 'n Engel optree? (1)

- 8.6 Watter TWEE tegnieke gebruik die skywer om Billy se groot hande in reël 12 te beklemtoon? (2)
- 8.7 Die roman begin met die woorde: “Niemand het nog ooit regtig na my geluister nie”. In die uittreksel sê Iris “Mense luister nooit regtig na my nie. Veral nie my familie nie” (reël 14).
Uit bogenoemde aanhalings blyk een van Iris se probleme wat ook een van die temas van die roman is.
Wat word deur die aanhalings aangespreek? (1)
- 8.8 “Veral nie my familie nie” (reël 14).
In watter opsigte het die volgende familieledede nie na Iris geluister nie?
8.8.1 Haar ma (1)
8.8.2 Haar pa (1)
- 8.9 “En dan is daar my naam, Iris” (reël 16).
8.9.1 Waarom is Iris se naam vir haar só belangrik? (1)
8.9.2 Hoe hou Iris se naam verband met die titel van die roman? (1)
- 8.10 Hoe verskil die volgende karakters se mening oor ’n naam met dié van Iris?
8.10.1 Billy (Gee EEN feit.) (1)
8.10.2 Peter (Gee TWEE feite.) (2)
8.10.3 Die Engel (Gee TWEE feite.) (2)
- 8.11 “Hy was kennelik nie verwant aan die bestuurder wat my en Joe by die park afgelaai het nie” (reël 22 – 24).
Hoe verskil dié bestuurder van Billy? Noem TWEE verskille. (2)
- 8.12 “... en nooit ’n nuwe aanbod van die hand mag wys of ’n potensieel opwindende situasie onbenut mag laat nie” (reël 29 – 31).
Waarom is Iris se woorde hier ironies? Noem TWEE feite. (2)
- 8.13 Iris is die verteller in die roman.
Waarom is dit funksioneel dat sy as die ek-verteller optree? Noem TWEE funksies. (2)
- 8.14 Noem EEN ruimte waarna in hierdie teks verwys word. (1)
- 8.15 Watter karakteriseringstegniek word hoofsaaklik in hierdie fragment gebruik om Iris se karaktereienskappe uit te beeld? (1)

[25]

VRAAG 9: OPSTELVRAAG**MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – Pieter Pieterse**

Ouma Essie en Grace demonstreer praktiese geloof en tree telkens as versoeners tussen groepe op en bewerkstellig so wedersydse begrip.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400 – 450 woorde. Dink in jou antwoord aan die volgende:

- Ouma Essie se geloofsagtergrond
- Ouma Essie se geloofsuitlewering as tussenganger tussen Baas, die sendelinge en die khuta
- Grace se geloofsagtergrond en oortuiging
- Grace se geloofsuitlewering as versoener tussen kulture

[25]**OF****VRAAG 10: KONTEKSTUELE VRAAG****MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – Pieter Pieterse**

1 Baas dra Longwane terug afdak toe. Haar wond het oopgegaan. Borrels ligrooi
 2 bloed vorm om die wond. Hy maak haar met die hondeketting aan een van die
 3 stutpale vas. Nanna kom met haar handdoek verby op pad na die badplek. Sy
 4 draai haar kop weg vir die baie bloed.
 5 Ouma Essie is kortasem. Grace lei haar terug kamp toe. Sy vat die emmer en 'n
 6 lap om die bloed van die Datsun te gaan afwas. Die sendelinge se meubels wat
 7 nog op Baas se werf gestaan het, is klaar aangedra.
 8 Ouma Essie maak pap in die groot pot. Op 'n klein vuurtjie langsaan roer sy
 9 telkens aan 'n ander pot. Baas was sy hande en sy arms. Sitali was ook sy
 10 hande en sy arms.
 11 "Mister Chisupo henna shamba," sê meneer Johnnie vir Baas. Hy is bang vir
 12 meneer Baas, dis hoekom hy nie vir hom ook vinger wys nie, al gee meneer
 13 Baas nie eers vir hom 'n stukkie vleis nie. Miskien weet hy die krag wat in
 14 meneer Baas is, is groter as sy eie krag.

10.1 In reël 1 is dit duidelik dat Longwane seergekry het.

Hoe is sy beseer?

(2)

10.2 Hoe het Longwane aan haar naam gekom?

(2)

10.3 Lees weer reël 1.

10.3.1 Wie het Longwane se wond versorg?

(2)

10.3.2 Hoe is dit gedoen?

(2)

10.4 Watter eienskap van Nanna kan jy uit reël 3 en 4 aflei?

(1)

- 10.5 Lees weer reël 5.
Waarom is dit funksioneel dat daar na ouma Essie se gesondheid verwys word? (1)
- 10.6 Lees weer reël 6 en 7.
- 10.6.1 Waarom het die sendelinge se meubels op Baas se werf gestaan? (1)
- 10.6.2 Waarheen en hoekom is die meubels verskuif? (2)
- 10.7 Kyk na Ouma Essie se uiterlike handeling in reël 8 – 9.
Wat weerspieël dit van haar karakter? (1)
- 10.8 Lees weer reël 9 en 10.
Beskryf presies wat die verhouding tussen Sitali en Baas is. (1)
- 10.9 Wie is Mister Chisupo na wie in reël 11 verwys word? (1)
- 10.10 Gee nog 'n ander naam wat meneer Chisupo ook genoem word. (1)
- 10.11 Lees weer reël 12 – 14.
- 10.11.1 Na watter persoon verwys meneer Johnie? (1)
- 10.11.2 Watter krag word aan hierdie persoon toegedig? (1)
- 10.11.3 Watter krag word in Baas geïmpliseer? (1)
- 10.12 'n Verteller vertel hierdie verhaal.
- 10.12.1 Watter tipe verteller is in die uittreksel aan die woord? (1)
- 10.12.2 Noem EEN eienskap van so 'n tipe verteller. (1)
- 10.13 Gee TWEE bewyse uit die uittreksel dat die ruimte van die verhaal nie deel van 'n moderne omgewing is nie. (2)
- 10.14 Watter gebruik van die Lozi's word in die uittreksel weerspieël? (1)

[25]

VRAAG 11: OPSTELVRAAG**VATMAAR – AHM Scholtz**

Daar is ooreenstemmende manlike en vroulike karakters in *Vatmaar* op grond van die rolle wat hulle onderskeidelik speel.

Bespreek en evalueer hierdie stelling in 'n opstel van 400 – 450 woorde deur te verwys na die rol wat elk van die volgende karakters in die *Vatmaar*-nederstelling speel:

- Oom Chai
- Oupa Lewies
- Sus Bet
- Tant Wonnie

[25]**OF****VRAAG 12: KONTEKSTUELE VRAAG****VATMAAR – AHM Scholtz**

Lees onderstaande teks deeglik deur en beantwoord dan die vrae.

- 1 By the way, van waar af kom julle twee vriendelike mense?
- 2 Van Daniëlskuil af, sê Bet, en Oom, my Flippus het nie baie geld nie. Net as jou
3 prys billik is en ons dit kan bekostig, kan ons dalk besigheid doen.
- 4 Ek weet, sê Stoffel Jones, geld is diesdae baie skaars.
5 Op daardie oomblik kom 'n man bakhand nader. Wat wil jy hê? vra Stoffel Jones
6 hom.
- 7 Ek soek werk, my Baas, enige soort werk, al kry ek ook net kos daarvoor. Ek het
8 drie dae laas iets geëet. Asseblief, my Baas, net 'n tienie vir brood. Ek sal die kar
9 en pêre vir 'n stukkie brood skoonmaak, my Baas.
- 10 Loop, loop weg hier, loop, loop weg, jou sleg! Skree die kapkardrywer skierlik.
11 Gaan na die witmense toe, of na jou kerk toe! – en hy swaai sy arms soos 'n mens
12 wat 'n hond wegjaag.
- 13 Die man was nou net so gaaf met ons, en nou's hy skoon rasend, rooi in die gesig
14 en die ene bewerasie, staan Bet en dink. Hy's bruin, ek wonder, het hy dalk sy
15 haastige humeur van 'n wit ouer geërf?

- 12.1 Plaas die gebeure in die uittreksel binne die konteks van die roman. (1)
- 12.2 Beskryf Stoffel Jones se taalgebruik en sê dan watter afleiding die leser na aanleiding van sy taalgebruik oor sy herkoms kan maak. (2)
- 12.3 “Net as jou prys billik is en ons dit kan bekostig, kan ons dalk besigheid doen” (reël 2 – 3).
Watter besigheid wou Sus Bet en Oom Flip met Stoffel Jones doen? (1)

- 12.4 Lees weer Sus Bet se dialoog in reël 2 – 3.
Wat weerspieël dit omtrent haar karakter? (1)
- 12.5 “Ek soek werk, my Baas ...” (reël 7).
In die roman word aanspreekvorme soos “Baas” en “Miesies” gebruik.
- 12.5.1 Dink jy hierdie aanspreekvorme is gepas in die roman? (1)
- 12.5.2 Motiveer jou antwoord. (1)
- 12.6 Waarom sou Oom Flip hom kon vereenselwig met die manier waarop die bedelaar deur Stoffel Jones behandel is? (1)
- 12.7 Hoe word witmense in hierdie uittreksel gestereotipeer? (1)

EN

- 1 Sy het alleen en verlore voor die tronkhekke gestaan en haar kop van kant tot
2 kant gedraai. Daar was niemand wat sy ken nie en sy het maar weer die lang
3 pad Vatmaar toe te voet aangepak. Omdat die tronk aan die ander kant van die
4 pan gesit het, moes sy 'n hele ekstra myl loop. Haar hande was deurgewas en
5 gebrand van die bytsoda. In 'n erger toestand as ooit het sy haar ma se huis
6 bereik.
- 7 Droefheid het die huis en die gesin oorval. Buiten vir 'n paar sagte woorde het
8 niemand gepraat nie. Kaaitjie is bed toe gehelp en sy het dadelik aan die slaap
9 geraak.
- 10 Tant Wonnie het gemeen die veertien dae sou eers die Dinsdag om wees en het
11 vir Oom Flip gevra om Kaaitjie vir haar by die tronk te gaan haal.
- 12 Sus Bet het baie sleg gevoel oor die fout wat sy gemaak het. Sy het Tant
13 Wonnie verskoning gevra. Bet, het Tant Wonnie gesê, dis nie jou fout nie, moet
14 jou dit nie so ter harte neem nie.
- 15 Geen medisyne of huisraat kon Kaaitjie haar krag teruggee nie. Sy het die prys
16 vir een of ander vorige verkeerde daad betaal – in hierdie lewe of in een of
17 ander vorige lewe.
- 18 'n Ondraaglike liggaamlike pyn het nou oorgeneem by die marteling van
19 verlange en hoop. En op die sewende dag het die pyne van 'n nuwe lewe begin.
20 In die vroeë môre-ure is Nurse-sister Gous, die voedvrou, laat roep.
21 Suzan was byna klaar met die baba se kleres. Sy het fyn stekies met die hand
22 gewerk omdat sy dit goed wou doen en so opgewonde was.
- 23 Kaaitjie was swak en uitgeput, met blou kringe onder haar oë. Saam met die
24 geboortepyne het sy begin bloei. Die kind is bloedbevlek en met die helm
25 gebore, 'n seun met 'n sterk stem.

- 12.8 Verduidelik kortliks waarom Kaaitjie in die tronk was. (1)
- 12.9 “In ’n erger toestand as ooit het sy haar ma se huis bereik” (reël 5 – 6).
Beskryf die omstandighede in die tronk wat aanleiding tot Kaaitjie se toestand gegee het. (2)
- 12.10 Waarna verwys “marteling van verlange en hoop” in reël 18 – 19? (1)
- 12.11 Verklaar die ironie in reël 19. (2)
- 12.12 12.12.1 Watter karaktertrek van Tant Wonnie blyk uit die uittreksel? (1)
12.12.2 Motiveer jou antwoord deur na die uittreksel te verwys. (1)
- 12.13 Watter poging het Sus Bet aangewend om Kaaitjie te red? (1)
- 12.14 Watter funksie het Nurse-sister Gous gewoonlik op Vatmaar verrig? (1)
- 12.15 “Suzan was byna klaar met die baba se klere” (reël 21).
Watter rol sou Suzan later in die baba se lewe speel? (1)
- 12.16 Kaaitjie is na die geboorte oorlede.
12.16.1 Waar in die begraafplaas is Kaaitjie begrawe? (1)
12.16.2 Wat is simbolies van die feit dat Kaaitjie juis op hierdie plek begrawe is? (2)
- 12.17 Lees die uittreksel weer vlugtig deur.
12.17.1 Watter soort verteller is in die uittreksel aan die woord? (1)
12.17.2 Noem EEN voordeel van hierdie soort verteller. (1)

[25]**TOTAAL AFDELING B: 25**

AFDELING C: DRAMA

Beantwoord EEN vraag.

LET WEL: Beantwoord EEN vraag oor die DRAMA wat julle in die klas behandel het.

VRAAG 13: OPSTELVRAAG**KRISMIS VAN MAP JACOBS – Adam Small**

Omdat die drama bedoel is om as 'n opvoering beleef te word, speel die RUIMTE 'n belangrike rol.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400 – 450 woorde. Dink in jou antwoord aan die volgende:

- Die Kaapse Vlakte as breë agtergrond
- Die township as spesifieke ruimte
- Die tronk as letterlike en figuurlike ruimte
- Die belewing van die ruimte deur die karakters

[25]**OF****VRAAG 14: KONTEKSTUELE VRAAG****KRISMIS VAN MAP JACOBS – Adam Small**

Lees die onderstaande teks deeglik deur en beantwoord dan die vrae.

1	CAVERNELIS: Blanchie ...
2	BLANCHIE (<i>huiwerend</i>): Daddy?
3	CAVERNELIS: Map ... Jacobs ...
4	BLANCHIE: Daddy? ... Daddy mien ... Johnnie ...
5	CAVERNELIS (<i>nog starend</i>): Map Jacobs ...
6	BLANCHIE: Hoe ... mien Daddy ... Johnnie ...
7	CAVERNELIS (<i>hard</i>): Map!
8	BLANCHIE (<i>ook hard</i>): Nee! Nie Map nie! ... Johnnie ...
9	CAVERNELIS: Maar Blanchie ... kind ... het jy gehoor, het jy dan nie gehoor,
10	wat gebeur het ... Blanchie?...
11	BLANCHIE: Maar ... Daddy ... (<i>Dan huil sy.</i>) ... Is nie soes Johnnie nie ... is nie ...
12	CAVERNELIS: Bly stil!
13	BLANCHIE (<i>ken haar pa nie só teenoor haar nie</i>): Daddy! <i>Stilte.</i>
14	CAVERNELIS: Ek is ... jammer ... Blanchie ... Maar ... Dis hy ...
15	BLANCHIE: Daddy! ... Ag, Here, Daddy ...
16	CAVERNELIS (<i>stukkend</i>): Hy's 'n ... misdadige ...
17	BLANCHIE: Nee! Dis ... dis 'n lieg! ...
18	CAVERNELIS: Ja! (<i>Van sy wysie af.</i>) Ja! Ja!! Ja!! Jaa!!
19	BLANCHIE: O Here God, wat het gebeur!? Daddy ...
20	CAVERNELIS: Jy moet nou weg van hom af ... weg, weg, wég van hom af ...

- 14.1 Cavernelis verwys na Map Jacobs met wisselende emosie in reël 1 tot 7.
Waardeur word hierdie wisselende emosie veroorsaak? (2)
- 14.2 Cavernelis praat van Map, terwyl Blanchie na hom wil verwys as Johnnie.
Wat dui die dubbele naamgewing aan? (2)
- 14.3 Hoe het Johnnie aan die naam Map gekom en wat beteken dit vir hom? (2)
- 14.4 Cavernelis vra Blanchie of sy dan nie gehoor het wat gebeur het nie.
Sê in TWEE sinne wat gebeur het. (2)
- 14.5 Blanchie verdedig Map en sê dat dit nie is hoe hy is nie.
Gee TWEE redes waarom sy tot 'n mate reg is. (2)
- 14.6 Cavernelis sê Map is 'n misdadiger.
14.6.1 Hoe word hy vir sy misdaad gestraf? (1)
14.6.2 Sê wat sy vonnisoplegging is en hoe hy dit uitdien. (1)
- 14.7 Lees weer die neweteks in reël 13.
14.7.1 Wat is die verhouding tussen Blanchie en haar pa? (1)
14.7.2 Motiveer jou antwoord. (1)
- 14.8 Cavernelis sê in reël 20 dat Blanchie weg moet bly van Map af. Hy wil haar dus beskerm.
Hoekom is dit ironies? (2)
- 14.9 14.9.1 Gehoorsaam Blanchie Cavernelis se opdrag in reël 20? (1)
14.9.2 Motiveer jou antwoord. (1)
- 14.10 14.10.1 Cavernelis tree reg op deur Blanchie te beveel om weg te bly van Map? (1)
14.10.2 Motiveer jou antwoord. (1)
- 14.11 Kyk na Blanchie se taalgebruik in die uittreksel.
14.11.1 Gee 'n voorbeeld van taalgebruik wat as tipies Kaaps beskou kan word. (1)
14.11.2 Waarom is die taalgebruik funksioneel? (1)
14.11.3 Waarom is dit ironies? (1)

14.12 Verduidelik waarom die gebruik van die volgende in die uittreksel funksioneel is:

14.12.1 Ellips (1)

14.12.2 Herhaling (1)
[25]

OF

VRAAG 15: OPSTELVRAAG

MIS – R de Wet

Skryf 'n opstel van 400 – 450 woorde waarin jy die ooreenkomste en verskille tussen die karakters Gertie en Meisie ontleed. Verwys na die volgende:

- Hul uiterlike voorkoms
- Hul karaktereienskappe
- Hul reaksie op Miem
- Die invloed wat die konstabel op elkeen uitoefen
- Hoe die blommotief op elkeen van toepassing is
- Hul rolle ten opsigte van die temas van beswering en bevryding

[25]

OF

VRAAG 16: KONTEKSTUELE VRAAG

MIS – R de Wet

Lees die onderstaande uittreksel en beantwoord dan die vrae.

1 MEISIE: Dankie. As dit vol is, is dit baie swaar. As jy een kant vat, dan vat ek
2 die ander kant.
3 KONSTABEL: Dis goed so.
4 MEISIE (*bly*): En as ons baie gesels, dan hoef ons nie die musiek te hoor nie.
5 *Die KONSTABEL staan op. MEISIE neem sy arm en lei hom na die emmer.*
6 *Sy sit sy hand op die handvatsel.*
7 MIEM: Dit is gaaf van u, Konstabel.
8 *MEISIE en die KONSTABEL beweeg met die slopemmer na die agterdeur.*
9 *Van die inhoud spat uit.*
10 MIEM: Meisie, sê vir die konstabel van die drie trappe op na die kleinhuisie.
11 MEISIE: Ja, Ma. (*Maak die deur oop*)
12 *Die sirkusmusiek kan gehoor word. MEISIE en die KONSTABEL na buite.*
13 MIEM (*trap versigtig oor die spatsel, gaan staan by die deur en kyk agterna*): En
14 moenie op die flappe trap nie. Hulle word vanjaar so mooi. (*Sag aan GERTIE*)
15 Die tweetjies kom nogal goed klaar.
16 *GERTIE gaan sit op die stoel langs die stoof.*
17 MIEM: Dit is baie koud. Vannag kan dit nog ryp. (*Kort stilte*) Die aaklige
18 musiek! As ek net dink ... (*gril*) glo towenaars en halfkaal mense wat aan toue
19 swaai.

20 GERTIE: En die spul was nog vanmôre deur die strate ook.
 21 MIEM: En het jy gekyk?
 22 GERTIE: Wat anders kon ek maak? Ek wou net die straat oorsteek toe kom hulle
 23 verby.
 24 MIEM: Dit was seker 'n spektakel!
 25 GERTIE: Daar was perde met pluime en vrouens met baie min klere aan op die
 26 perde. Daar was narre wat hard op vals trompette gespeel het en 'n klein
 27 dwergie met 'n wit gesig ...
 28 MIEM: Hou tog op. Ek wil nie verder hoor nie. *(Sy sug en skud haar kop. Sy*
 29 *kyk weer uit. Stilte)*
 30 GERTIE: Waar bly hulle! Kan jy iets sien?
 31 MIEM: *(byna teer)*: Ja. Onder die perskeboom. Hulle praat met mekaar.
 32 GERTIE: *(vinnig op)*: Laat ek sien. *(Beweeg na die deur)*
 33 MIEM: Pasop. Daar is 'n spatsel!
 34 *GERTIE spring oor die spatsel.*
 35 GERTIE *(loer uit)*: Vir wat fluister hulle so? En staan so dig teen mekaar.
 36 MIEM: Daar's niks mee verkeerd nie. Hy is 'n gawe jong man.
 37 GERTIE: Hy is veels te oud vir haar.
 38 MIEM: Aag, nee wat, Gertie. So 'n paar in die twintig sou ek sê.
 39 GERTIE: Ek is jammer, Miem, maar daar maak jy 'n fout. 'n Blinde mens lyk
 40 altyd jonger.
 41 MIEM: Praat tog sagter. Netnou hoor hy jou. Wie weet, miskien is sy ore so
 42 goed soos sy neus. Gertie! Moet net nie daarin trap nie. *(Kyk uit. Dromerig)*
 43 As sy trou, sal hy afkom. Hy sal net moet. Hy sal beskaamd wees as sy dogter
 44 weggegee word deur 'n ander man.
 45 GERTIE *(skielik skel en hard)*: Kom in, julle twee! Julle wil nie koue vat nie!

- 16.1 Waarvoor bedank Meisie die konstabel? (1)
- 16.2 “As jy een kant vat ... ” (reël 1)
 Wat kan 'n mens aflei uit die manier waarop Meisie die konstabel aanspreek? (1)
- 16.3 Die drama is in die verlede gesitueer.
 Verduidelik hierdie stelling deur na TWEE kontekstuele faktore in reël 10 – 19 te verwys. (3)
- 16.4 Lees weer die neweteks in reël 8.
 Verduidelik waarom die agterdeur binne die konteks van die ruimte van die drama so belangrik is. (2)
- 16.5 Lees weer die neweteks in reël 12.
- 16.5.1 Wat was Miem se houding teenoor sirkusmusiek? (1)
- 16.5.2 Watter ruimte word deur die sirkusmusiek aangedui? (1)
- 16.5.3 Toon kortliks aan hoe hierdie ruimte (die antwoord op VRAAG 16.5.2) verskil van die ruimte waar Miem haar bevind. (2)

- 16.6 Lees weer reël 13 en 14.
- 16.6.1 Skryf TWEE woorde uit hierdie reëls neer wat in kontras met mekaar staan. (2)
- 16.6.2 Die woord “*flappe*” (reël 14) verwys na blomme.
- Wat is die simboliek van die deurlopende verwysings na blomme in die drama? (2)
- 16.7 Watter begeerte van Miem word deur reël 15 en die neweteks in reël 31 geïmpliseer? (1)
- 16.8 Lees weer reël 21 – 23, 28 en 36 – 44.
- Vergelyk nou Miem en Gertie se karakters aan die hand van hul dialoog. (2)
- 16.9 “Waar bly hulle! Kan jy iets sien?” (reël 30)
- 16.9.1 Wat is die werklike rede agter Gertie se vraag oor waar Meisie en die kontabel is? (1)
- 16.9.2 Verklaar die ironie in Gertie se vraag aan Miem: “Kan jy iets sien?” (2)
- 16.10 “... miskien is sy ore so goed soos sy neus” (reël 41 – 42).
- Na watter episode, wat vroeër daardie aand plaasgevind het, verwys Miem hier? (2)
- 16.11 “As sy trou, sal hy afkom” (reël 43).
- 16.11.1 Na wie verwys “*hy*” in hierdie reël? (1)
- 16.11.2 Wat was die oorsaak van die feit dat die “*hy*” nie wil afkom nie? (1)
- [25]

TOTAAL AFDELING C: 25

GROOTTOTAAL: 80